

MAATSCHAPPELIJK

Brainpower V

Fitte vijftiger Ab Hoogland vertelt zijn eigenzinnige, indringende verhaal over zijn herstel van een herseninfarct.

Ik prikte op de drukke Leidse markt mijn voorganger met een Nordic Walking stok hard in de rug. Of hij een beetje door wilde lopen. Voor het lopen gebruikte ik de stokken allang niet meer. Zo kwamen ze toch nog goed van pas. Bij visboer Atlantic – die van de omstreken AD-haringtest – bestelde ik een harinkje met uitjes en liet deze met veel gevoel in mijn keel glijden.

Ik was voor het eerst na de beroerte naar de markt gelopen. Mijn nieuwe lopen voelt anders. Dromerig, zweverig, lastig te omschrijven, een andere state of mind. Daarnaast heb ik (nog) de conditie van een oud wijf. Het oversteken van een druk kruispunt onderweg is nog een hachelijke onderneming gezien de slow-motionbeelden die het brein ontvangt bij het naar links en rechts kijken – gelukkig is voorzichtigheid nooit mijn sterkste kant geweest. “Stukje 30+ graag” zei ik tegen het belegen kaasvrouwtje. Ze sneed een stukje 30+-kaas af om te proeven. Verderop bij de notenbar bestelde ik een pondje kruidige Pepita notenmix. Intussen graaide ik gretig met mijn hand in het proefbakje op de glazen vitrine gevuld met cashewnoten. Na de marktrituelen kon ik tevreden uitrusten bij café Meneer Jansen, aan de Nieuwe Rijn. Ik had afgesproken met vrienden Witte en Ro uit A'dam. Mijn vrouw had zich – na enige shop-omwentelingen – bij ons aangesloten. Heerlijk om weer in mijn meest natuurlijke habitat met mijn loved ones te genieten. In de kroeg zitten ging mij prima af, wat mij overigens niet verbaasde. Ik knipoogde namelijk niet, wat om meerdere redenen het signaal is om naar huis te gaan. Aan de Radler 0.0 – met een vracht aan suiker – was ik inmiddels gewend. Ik moest alleen nog wennen aan de 5kg die ik onder andere daardoor was aangekomen.

“Wat doe je nou zo'n hele dag?“, vraagt buurman Petran, een welwillende buurtklusser. Ik was voor een bakkie – met wat left-overs van de Sint – uitgenodigd. Naast mijn eigen supergirl Ingrid, mijn kinderen JJ en vrienden leeft de hele straat met me mee en werkt zo mee aan mijn herstel. Zo krijg ik mijn dagelijkse dosis (nep-)nieuws – onder het genot van een zelfgemaakte Latte Macchiato – uit de krant van mijn lieftallige yoga-overbuuf. Van de andere buurvrouw – die van op de hoek – kreeg ik deze week een ‘Zwarte Pietentaart’. De taartenbakker had klaarblijkelijk lak aan de opgefokte Zwartepieten-discussie; de marsepeinen Piet op de taart was pikzwart. Ik werd er heel even ongemakkelijk van om de taart vervolgens zonder scrupules in grote stukken naar binnen te schuiven. Mijn straatgenoten tonen zo hun betrokkenheid en barmhartigheid, iets wat de huidige snel veranderende en hopeloos verdeelde samenleving ontbeert.

Ik vul mijn 'revalidatiedag' met de eerder genoemde Latte Macchiato – thuis of in de stad –, NRC Next, rondje Singel lopen, beauty-sleep, boodschappen, fietsen, zitten, powernaps, tennisoefeningen en koken. Alsof dat nog niet genoeg is ga ik twee maal per week naar het Revalidatiecentrum in Leiden. Op het RRC-menu staan chest, press en row exercises, multiple dates met fysio Janneke, tennisafspraken met Marcel en 'niet rennen, maar plannen'-appointments met ergo Cathlyn uit Trumpland. Sport is mijn levensader, zowel actief als passief. Als een egocentrische topsporter – ok, – lichtelijk overdreven werk ik aan mijn herstel. Pyeongchang komt steeds dichterbij.

COLUMN

Hans Böhm

Freelance publicist

Een heus schaakdorp

Als je het niet met eigen ogen gezien hebt zou je het niet geloven, zou je denken dat het uit een sprookjesboek kwam: een schaakdorp. Op de weg-bewijzing in de wijde omtrek staat echter onomstotelijk te lezen: Schachdorf Ströbeck; gelegen in de Duitse deelstaat Saksen, op een steenworp van de hoofdstad Halberstadt. Ook al is Duitsland sinds Die Wende in 1989/1990 herenigd, toch krijg je bij het zien van sommige huizen nog een beetje dat Oost-Duitsland-gevoel. Ströbeck is zelfs voor een dorp klein, niet veel meer dan duizend inwoners. De schaaksport staat centraal en dat kun je overal zien en horen. In het schaakmuseum komt de geschiedenis van de hechte band met manuscripten, foto's, video's, klederdracht en oude spellen tot leven. Sinds 1688 wordt er jaarlijks met levende schaakstukken een partij gespeeld op het dorpsplein, met het vaste patroon van 64 zwart/witte velden. Om de kinderen (pionnen) niet te veel te vermoeien wordt een bekende partij nagespeeld. Dat gaat in rap tempo, zoals de opnamen van recente datum laten zien. De kostuums zijn in de loop der tijd diverse keren aangepast, zo werden de rijkversierde mantels van de koning en de koningin vervangen door de kleren van de herenboeren en hun vrouwen. Weer later wordt het jaarlijkse levende schaakspel omlijst met zang en dans en andere culturele activiteiten. De Pruisische generaal en staatsman Graaf Friedrich Wilhelm von Brandenburg (1792-1850) schonk het dorp een zilveren schaakspel. Nog eerder, in 1744, speelde Frederik de Grote, de koning van Pruisen, een partij met de burgemeester van Ströbeck die hij verloor, daarna stuurde hij jaarlijks een afgezant naar Ströbeck voor revanche. Als de afgezant verloor werd het dorp een jaar lang vrijgesteld van belasting. Het kan zijn dat men toen speelde met de zogeheten Ströbecker-variant, met 12 stukken, andere regels en een andere beginopstelling. In het museum vertelt de gids dat de schaakgeschiedenis van Ströbeck in een legende zelfs terugvoert naar 1011 maar dat dat niet bewezen kan worden en gelukkig lacht ze er een beetje bij (het schaakspel kwam pas in de elfde eeuw Europa binnen via Spanje).

Feit is dat op school sinds 1823 aan alle kinderen schaakles wordt gegeven. “Dat is niet om algemene ontwikkelings-motieven,” zei de hoofdonderwijzer, “we doen dat vanwege de traditie.” Ik speelde simultaan tegen twintig kinderen, de concentratie was goed en dat is toch een groot goed. Diezelfde avond gaf ik een kleine lezing en ook een simultaan aan de plaatselijke vereniging. De schoolschaakleraar maakte remise en dat haalde de regionale pers. Bovenop de kerktoeren staat een schaakbord met het jaartal 1877. Dat is toch wel een hele bijzondere combinatie en dat moet uniek zijn in de wereld. En dan te bedenken dat diverse religies het schaakspel ooit verboden voor hun gelovigen. Natuurlijk heeft Ströbeck een schaaklied, dat wekelijks geïnfund wordt door een vrouwenkoor. Dat eindigt met de regels:

So wollen wir es halten, wie unsre Väter schon
Und wollen eifrig pflegen, ja pflegen, die alte Tradition

En zo is het, men behoudt nog steeds actief de traditie van de voorvaders.